

Št?pán

P?vod materiálu

Ji?í Tengler

Po?adí v lekci

20

Téma

Št?pán jako první ?lov?k pro svou víru v Krista položil život. Ve své osobní porážce m?l p?ed o?ima vít?ze — vzk?íšeného Ježíše v nebi. Ten, který byl v Betlém? uvítán jako král, nyní skute?n? vládne ve svém království.

Cíle

- Všechny d?ti uprost?ed váno?ní rozn?žn?losti uslyší drsný p?íb?h o prvomu?edníku Št?pánovi, který život ztratil i získal.
 - Mladší školní d?ti se pokusí propojit váno?ní obraz d??átka v jeslích s povelikono?ním obrazem krále na nebeském tr?nu a v propojení objevit Ježíše.
 - Starší d?ti si navíc položí otázku, zná-li i dnešní doba k?es?anské mu?edníky.
-

Pro u?itele

Biblický text

Skutky 6,8–7,60

Poznámky k p?íb?hu

- Rozr?stající se mladá církev v Jeruzalém? nezakoušela jen zdar, ale i protivenství. Diakon Št?pán — jedna z výrazných církevních osobností — se za svou ve?ejnou ?innost (rozdílení potravinové pomoci a hlásání Ježíše) dostává do ideového st?etu s vrcholnými p?edstaviteli ?idovství. Spor je o pravost, opravdovost bohoslužby a význam chrámu.
- „...vidím nebesa otev?ená“ — v??ící ?lov?k v tísní hledí k náprav? pom?r?, ke spravedlivému Božímu sv?tu. Existoval oblíbený literární ?ánr r?zn? barvitých vid?ní — apokalyptika. (Da, Zj, Mk 13) Št?pán se p?ipojuje k tomuto proudu, hledá út?chu ve výhledu k Boží moci, je? je nade vším.
- Sou?ástí ?idovské apokalyptiky byla i postava Syna ?lov?ka — Božího dokonavatele ve sv?t? (Da 7), který se zastane utla?ených, porazí nep?átelské síly a zasadí se o Boží vládu. Sám Ježíš takto ?asto o sob? hovo?í (nap?. Mt 25,31), ovšem se zám?rnou dvojzna?ností: syn ?lov?ka je jak apokalyptická postava, tak i ozna?ení kteréhokoliv muže. Rozhodni se, ?lov??e, kým je Ježíš pro tebe!
- Št?pán je obvin?n z rouhání, nebo? nemístn? slu?uje Boží slávu s odsouzeným, zavrženíhodným Ježíšem. Zákon p?edepisoval za rouhání trest smrti ukamenováním. ?idovští p?edstavitelé jsou Št?pánovými výpov??mi up?ímn? zd?šeni, p?ísny trest je z jejich hlediska nutností. Nechápu, že B?h se p?iznává k potupenému Uk?ižovanému. Práv? tím Ježíš pobu?oval, že se p?iznával k poko?eným a odsunutým lidem.
- P?i kamenování se Št?pán sv??uje Kristu (verš 59), zachovává v?rnost až do konce a jako pravý Ježíš? v u?edník prosí o odpušt?ní pro své trýznitele. (verš 60, srov. Lukáš 23,34 — Kristova modlitba na k?íži.) Ze sv?dka se stává mu?edník.

- Slovo martyrium – utrpení, umuření pochází od řeckého martyros — svědek, k němuž se až vlivem okolností přidružil význam mučedník — svědek, který za své svědectví trpěl.
- Štěpán — řecky Stefanos = vřec, vavřínová věnka pro vítěze.

Poznámky k tématu období

- Svátek mučedníka Štěpána rozbíjí vánoční idylu. Ve víře nejde všechno jako po másle, lidé nejsou na sebe jen hodní. Není jasné, proč církev řadí Štěpánův svátek zrovna do Vánoc — chce záměrně vnést jiný tón, anebo se u stejného termínu náhodou potkaly dvě nezávislé tradice?
- Používá se nečistá červená liturgická barva — určená pro svědky a jejich svědectví o Kristu z moci Ducha svatého, svědecká věrnost až do prolití krve.

Úskalí

- Nelítost židovské předáky jako krvežíznivé šelmy a arci nepřítele křesťanství. Oni postaru jednájí ve víře v Boha, jehož vznešenost je třeba chránit.
- Není vhodné příliš s dětmi hloubat, proč o Kristových narozeninách mluvíme o zabitém svědku Kristovi, natož opovčovat moudré rozhodnutí církve, která dala svátky k sobě.
- Nekomentujte protikladnost, snažte se ukázat, co mají sousedící svátky společné — pastýři, mudrci i Štěpán s časovým odstupem vzhlížejí ke stejnému králi! U všech respekt ke Kristovu majestátu vyvolává reakci.
- Lze vyprávět i samotný příběh o Štěpánovi bez ohledu na Vánoce — poselství je výmluvné.
-

Odkazy

Rejchrt, Luděk. Taková dlouhá cesta: vyprávění z dějin křesťanské církve. Praha: Kalich, 1992; s. 13–16.

Obrázek ověřené hlavy k oddílu Pro předškolní děti — <http://goo.gl/2ECMok>

Pro děti

Pro předškolní děti

Štěpán jako první mučedník a odměněný vítěz

Pomůcky: medaile — skutečná; pohár či vřec pro vítěze, vavřínový vřec — na obrázku či skutečné.

1. Už jste byli na nějaké soutěži? Ve školce, v domě dítí, na narozeninové slavnosti...? V čem se soutěžilo? Skákání v pytli, trefování, zpěv... Dostali jste nějakou odměnu? Jakou?
2. Dát kolovat medaili/medaile. K čemu takováhle věc slouží? Je odměnou pro vítěze. Může ji závodník dostat jen tak? („Hele, dejte mi medaili.“) Ne — potřebuje se před tím namáhat, něco pořádného vykonat. I vy se předci v soutěžích musíte snažit.
3. Jsou medaile jediná odměna? Obrázky poháru, závodnického věnce, osoby na stupních vítězů. Dříve se místo toho všeho dával vítězům na hlavu věnec ze zeleného vavřínového listí. (Obrázek ověřené hlavy.) Dostávali ho vítězové v soutěžích i ve válečných bojích. Všichni měli za sebou nějaký těžký zápas.
4. Mezi prvními křesťany byl jeden muž, který se jmenoval Štěpán. V jejich čí to znamenalo vítězný věnec. Jako kdybychom my dali někomu jméno „Medaile“.

5. Ke Št?pánovi se jeho jméno náramn? hodilo. Protože i on vedl t?žký zápas a vyhrál. Št?pán pat?il mezi k?es?any, kterých v té dob? bylo málo a okolní lidé ze na n? dívali divn?. Jako na cizince. Št?pán m?l na starosti rozd?lování jídla chudým. Vždy, když jim jídlo dával, ?íkal, že to d?lá kv?li Ježíšovi, který byl také št?drý a který jednou prom?ní celý sv?t.
6. Takové ?e?i se nelíbily vládc?m — jim se na sv?t? žilo dob?e a necht?li nic m?nit. Tvrdili, že sv?t je v po?ádku, že ho tak za?idil B?h a Št?pán nemá otravovat. Soudili Št?pána a odsoudili ho za urážku Boha k smrti. Všichni po n?m házeli kameny.
7. Št?pán se ale své víry v Ježíše Krista nevzdal. Z?stal Ježíšovi v?rný i v t?žkých chvílích. Modlil se: „Pane Ježíši, p?ijmi mého ducha.“ I za ty, kte?í mu ubližovali, se modlil: „Bože, odpus? jim jejich h?ích.“ O Št?pánovi ?íkáme, že byl mu?edník, nep?átelé ho umu?ili za to, že se hlásil ke Kristu.
8. Št?pán znamená vít?zný v?nec. Nebo medaile. Št?pán si totiž za sv?j zápas zasloužil odm?nu — byl první, kdo položil za Ježíše sv?j život. P?ed sebou uvid?l otev?ená nebesa a Ježíše, jak mu jde vst?íc a uvádí ho do Boží blízkosti. Št?pán sice život v o?ích lidí ztratil, u Boha jej však získal — tam žije, a tak na n?j i my dnes vzpomínáme.

Pro mladší d?ti

Král ze dvou pohled?

1. Co všechno váno?ního jste vid?li o Vánocích? Stromek, cukroví, pohádky, kapra, betlém...
2. Dob?e známe, co se objevuje na betlému. Jaké tam jsou postavy? Co d?lají? Kam sm?ují? St?edem je stáj s jeslemi, ve kterých je malý Ježíš. Pastý?i, mudrci i další se mu klan?jí a p?inášejí dary.
3. Pro? mu prokazují takovou poctu? To dít? je budoucí král. Proto se i zpívá „z rodu královského, nám, nám, narodil se.“ Lidé v betlém? vidí v Ježíšovi krále a i my vlastn? v t?chto dnech oslavujeme jeho narozeniny. I my pat?íme k t?m lidem z betléma.
4. Ježíš vyrostl a co se s ním stalo? Stal se obvyklým králem jako t?eba Karel IV.? Dostal Ježíš korunu, území, tr?n? Z Ježíše se nestal král jako jiní králové. Jenom n?kte?í jej považovali za opravdového krále. Druzí si z n?ho d?lali legraci — dali mu korunu z trn? a místo na tr?n ho vyvýšili na k?íž. Ježíšovi v?rní ale zjistili, že i po smrti žije, a proto se k n?mu nep?estali hlásit.
5. Jedním z nich byl Št?pán. Št?pán m?l na starosti rozd?lování jídla chudým. Vždy, když jim jídlo dával, ?íkal, že to d?lá kv?li Ježíšovi, který byl také št?drý a který jednou prom?ní celý sv?t a u?iní z n?j své království.
6. Takové ?e?i se nelíbily vládc?m — jim se na sv?t? žilo dob?e a necht?li nic m?nit. Tvrdili, že sv?t je v po?ádku, že ho tak za?idil B?h a Št?pán nemá otravovat. Soudili Št?pána a odsoudili ho za urážku Boha k smrti. Všichni po n?m házeli kameny.
7. Když se na Št?pána nep?átele vrhli, mohl se leknout a ?íci. „Už nechci mít nic spole?ného s Ježíšem, Ježíš není král.“ Št?pán se ale víry nevzdal. P?ed jeho o?ima byl rázem zvláštní výhled. „Hle, vidím nebesa otev?ená a Syna ?lov?ka, stojícího po pravici Boží.“ (Sk 7,56)
8. Št?pán vid?l Ježíše jako vlada?e, jako krále v Boží sláv?. Jistota, že Ježíš je pravý vládce a král, že Kristovy zákony platí nade vším, ta jistota dodala Št?pánovi sílu. Nezaleknul se pozemských mocipán? , pon?vadž v?d?l, že Ježíš je Král král?.
9. Ze Št?pána se stal mu?edník. Umu?ili ho jako prvního ?lov?ka kv?li Kristu. Št?pán ale zem?el s dobrým výhledem. Vlastn? p?ed sebou vid?l váno?ní scénu — i p?ed jeho o?ima byl Ježíš jako král. A Št?pán v?d?l, že tento král ho vysvobodí i ze smrti.

Pro starší d?ti

1. Stru?n? lze p?evypráv?t Št?pán?v p?íb?h podle osnovy pro mladší školáky.
2. D?ti dostanou kopii obrázku. Jak se ?íká lidem v levém horním a v pravém dolním rohu? Mu?edníci. Pro? se jim tak ?íká? Pro? byli mu?eni?
3. Který z nich je Št?pán? Co ?íká? D?ti hledají odpov?? v Sk 7,54–60. Jaký je Št?pán?v vztah k pronásledovatel?m: nenávist — ho?kost — odpor — odpušt?ní?

4. Kdo jsou další dva mučedníci? Jeden Jan Hus (může i Jeroným Pražský) — toho snad poznají. Druhý (apoštol Pavel) — identifikovat ho lze podle písní. Kéž bychom to uměli (Evangelický zpěvník 610, 3. sloka) — „nohy v těžké kládě“.
5. Co říkají oni — Pavel nenadává vládě, Hus se modlí. Jaký je jejich vztah k pronásledovateli? Obdobný jako u Štěpána.
6. Proč se tak chovají k pronásledovateli? Kde se to naučili? Odpověď se nachází v Lukáš 23,34. Oni se drželi Krista, vyznání, že on je Pán a Král, drželi se jeho zákonů. (Vyznání víry je uprostřed obrázku, ostatní postavy lze interpretovat jako kazatele a náboženského emigranta)
7. Jsou dnes někde křesťané pronásledováni? Jsou i dnes mučedníci? (Čína, Severní Korea, v Evropě ve 40–60. letech.) Drží se své víry, že Ježíš je pravý Pán.
8. Když se podíváme na mučedníky na obrázku — v čem jsou příkladem pro dnešní pronásledované a mučedníky? I pro nás, když je naše víra vysmívána? Modlitba za protivníky, v ní osvědujeme, že jsme Kristovými učedníky.

Pomůcky: Evangelický zpěvník, namnožené obrázky ze strany 13 v knize „Taková dlouhá cesta“.

Přesah

- Jak vzpomínáme na křesťany, kteří zde byli před námi? Má náš sbor nějakého velikého svědka víry? Někoho mučedníka?
- Kdy u nás skončilo poslední pronásledování křesťanů?
- Jak v kostele myslíme na pronásledované křesťany?
- O Vánocích vzpomínáme na ty, kteří nejsou s námi — odcestovali, jsou nemocní, zemřeli. Štěpán podněcuje k takové vzpomínce — byl vzdálen od svého lidu, a přece se Bohu neztratil.
- Podoba rituálu: tichá vzpomínka u stromku či jiné vánoční výzdoby. Celé shromáždění či jen děti po bohoslužbách. Uvést slovy: „Dnes si připomínáme Štěpána, kterého lidé měli rádi, ale nemohli s ním dále být. O Vánocích vzpomínáme i na své milé, kteří jsou nám nyní vzdáleni, a přece jsou Bohu blízko.“ — Ticho — čtvrtá sloka z písně „Někdo mě vede za ruku“ (Evangelický zpěvník, 176).

POZOR — může být emočně citlivé!

Liturgie

Písně

Svítá: 148 — Kdo na kolenou klelí; 315 — Světem bůžím dál

Evangelický zpěvník: 355 — Kristus má v rukou celý svět; 632 — Neskládejte v mocných naději

Slunce z Nazaretu (Laudate I. 2 ECM 1990)

Biblický text k zapamatování

Štěpánova modlitba jako slova křesťanského odevzdání se v životě i ve smrti: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha!“ (Sk 7,59)

Modlitba

Pane Bože, nechci mít v srdci hořkost vůči těm, kdo mi ublížili, kdo mě otravují nebo mi škodí. Prosím, u mne víc odpouštět. Jako Štěpánovi dej i mně sílu modlit se za své nepřátele. Amen.

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 6,8–7,60](#)